

Handläggare
Löwgren Helene

Datum
2017-01-19

Diarienummer
SCN-2016-0229

Socialnämnden

Åtterrapport till Länsstyrelsen i Stockholms Län avseende Uppsala kommun som utvecklingskommun för romsk inkludering

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslås besluta

att lämna bifogad åtterrapport avseende Uppsala som utvecklingskommun för romsk inkludering till Länsstyrelsen i Stockholms Län.

Ärendet

Uppsala kommun har av regeringen valts ut till en av fem utvecklingskommuner för romsk inkludering. Kommunstyrelsen beslutade den 6 april 2016 att kommunen skulle ansöka om att bli en utvecklingskommun för romsk inkludering och att socialnämnden skulle ansvara för arbetet utifall kommunen blev utvald. I regeringens beslut den 26 maj 2016 beviljades kommunen ett bidrag med 500 000 kr/år under två år för att medverka i en utvecklingsverksamhet för romsk inkludering på kommunal nivå.

Bidraget ska användas för att bygga upp en struktur i den kommunala förvaltningen för att förbättra romers inkludering inom de områden som utpekats i regeringens strategi för romsk inkludering (skr. 2011/12:56). Det ska göras genom att bedriva metodutveckling, främst inom områdena utbildning, arbetsmarknad, hälsa, socialtjänst, bostad och civilsamhällets organisering. Romsk delaktighet och inflytande ska säkerställas i utvecklingsarbetet. Kommunen ska säkerställa en långsiktighet i arbetet, bl.a. genom att integrera utvecklingsarbetet i kommunens ordinarie strukturer och verksamheter. Erfarenheterna av tidigare pilotverksamhet för romsk inkludering är en viktig utgångspunkt för arbetet.

Länsstyrelsen i Stockholms Län har ett samordnande och uppföljande uppdrag för det nationella arbetet med romsk inkludering. Länsstyrelsen vill att Uppsala som utvecklingskommun för romsk inkludering återrappporterar och svarar på en rad frågor som hur kommunen arbetar med att bygga upp en långsiktig struktur i den kommunala förvaltningen för att förbättra romers inkludering.

För att utvecklingsarbetet med romsk inkludering ska uppnå hållbara och långsiktiga resultat har Uppsala kommun arbetat fram en aktivitetsplan. Delaktighet har varit ett nyckelord vid

framtagandet av aktivitetsplanen och två workshops har genomförts med målgruppen samt med tjänstemän från kommunledningskontoret, utbildning-, arbetsmarknad-, kultur- samt socialförvaltningen.

Aktivitetsplanen innehåller fyra olika delmål, alla viktiga områden som utpekats i regeringens strategi för romsk inkludering. Planen ska säkerställa att arbetet med romsk inkludering lever vidare inom kommunen även efter tiden som utvecklingskommun, att romsk inkludering blir en naturlig del av det löpande arbetet.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunen erhåller ett bidrag med 500 000 kr/år som utvecklingskommun för romsk inkludering. Bidraget ska användas för att bygga upp en struktur i den kommunala förvaltningen för att förbättra romers inkludering inom de områden som utpekats i strategin. Medverkan i utvecklingsarbetet förutsätter viss egenfinansiering av kommunen.

Socialförvaltningen

Torsten Sjöström
Tf Direktör

Handläggare
Löwgren Helene

Datum
2017-01-19

Diarienummer
SCN-2016-0229

Länsstyrelsen Stockholm
Enheten för arbetsmarknads- och
rättighetsfrågor
Box 22067
104 22 Stockholm

Återrapport till Länsstyrelsen i Stockholms Län avseende Uppsala kommun som utvecklingskommun för romsk inkludering

1. Hur arbetar kommunen med att bygga upp en långsiktig struktur i den kommunala förvaltningen för att förbättra romers inkludering? På vilket sätt arbetar kommunen med metodutveckling? Hur dokumenteras metoderna och vilka effekter har uppnåtts inom respektive område? Vilka utvecklingsbehov har kommunen för respektive område?

För att utvecklingsarbetet med romsk inkludering ska uppnå hållbara och långsiktiga resultat valde Uppsala kommun att utveckla en plan tillsammans med målgruppen och tjänstemän inom olika kommunala förvaltningar. Arbetet med att ta fram en tydlig och välförankrad aktivitetsplan påbörjades under hösten och processarbetet med planen är nu inne i en avslutningsfas. Inledningsvis är den koncentrerad på fyra av de områden som utpekats i regeringens strategi för romsk inkludering. Aktivitetsplanen ska säkerställa att arbetet med romsk inkludering lever vidare inom kommunen även efter tiden som utvecklingskommun och att romsk inkludering blir en naturlig del av det löpande arbetet.

Samordningsgruppen ska se till att planen genomförs och att resultat kontinuerligt följs upp. Samordningsgruppen består av samordnaren för nationella minoriteter romer, den romska brobyggaren & samhällsvägledaren samt handläggaren för alla nationella minoriteter i kommunen.

Kommunstyrelsen i Uppsala har beslutat att det samordnande utvecklingsarbetet för Uppsala som utvecklingskommun för romsk inkludering organisatoriskt ska samordnas av socialnämnden. En styrgrupp har bildats med personer från respektive förvaltning och en referensgrupp håller på att bildas för att säkerställa en aktiv delaktighet av målgruppen samt för en god dialog med kommunens olika operativa verksamheter. Referensgruppen ska bestå av representanter från såväl målgruppen som av några nyckelpersoner från respektive förvaltning. Syftet med referensgruppen är att få ett gott målgruppsperspektiv genom aktiv inkludering och målgruppen ska kontinuerligt kunna ge råd till arbetsgrupper.

Planeringsprocessen i framtagande av aktivitetsplanen

Delaktighet har varit ett nyckelord i arbetet med att arbeta fram aktivitetsplanen. Planen togs i ett första steg fram av målgruppen vid en workshop med representanter från svenska romer, finska romer, romer från Balkan, polska romer och resandefolket. Därefter arrangerades en till workshop då en bred grupp representanter från kommunal verksamhet föreslog aktiviteter baserat på målgruppens önskemål. På workshopen och i arbetet med aktivitetsplanen vid remissrundor har tjänstemän från utbildnings-, kultur-, social-, och arbetsmarknadsförvaltningen samt från kommunledningskontoret deltagit. En dialog om aktivitetsplanen med målgruppen har även skett genom den romska brobyggaren på Kafé Romano, vilket är en mötesplats för alla romska grupper bosatta i Uppsala. Samordningsgruppen arbetar med att sammanställa de sista delarna av planen utifrån resultaten från nämnda workshops samt i dialog med respektive förvaltningar.

För att säkerställa att aktivitetsplanen håller måtten avseende mål- och resultatstyrning så har samordningsgruppen haft stöd av en processledare och tillämpat planeringsmetoden LFA (The Logical Framework Approach). En metod med vilken man i olika steg med bred delaktighet tar fram planer.

Uppsala kommun har som utvecklingskommun för romsk inkludering valt att inledningsvis arbeta inom fyra nedanstående ämnesområden. Alla viktiga områden i regeringens strategi för romsk inkludering.

1. Stärka civilsamhällets organisering/demokratiskt inflytande och delaktighet
2. Skola/utbildning (förskola, grundskola och gymnasium)
3. Socialtjänst/kontakt med myndigheter
4. Arbetsmarknad/sysselsättning

Situationsanalys

För att finna relevanta mål och åtgärder för dessa områden genomfördes situationsanalyser vid planeringsworkshops med såväl målgruppen som med tjänstemän. Deltagarna vid workshoparna fick frågeställningarna;

a). ”Vilka är utmaningarna för er i målgruppen inom vart och ett av dessa fyra områden (stärka civilsamhällets organisering/demokratiskt inflytande/delaktighet, skola, socialtjänst, arbetsmarknad)?”

b). ”Vilka är utmaningarna att på bästa sätt stödja målgruppen inom dessa fyra områden?”

Situationsanalyserna, dvs. dels den som målgruppen gjorde och den som personal inom kommunen genomförde, låg sedan som grund för målformulering och de förslag på aktiviteter som målgruppen och tjänstemän föreslagit.

Aktivitetsplanen

Aktivitetsplanen är formulerad dels utifrån den ansökan om bidrag för utveckling av kommunal verksamhet för romsk inkludering som kommunstyrelsen beslutat den 6 april 2016 att inlämna till Kulturdepartementet. Samt från regeringens beslut den 26 maj 2016 om att bevilja Uppsala kommun bidrag för att bygga upp en struktur i den kommunala förvaltningen

för att förbättra romers inkludering. Och också utifrån genomförda situationsanalyser vid planeringsworkshops med såväl målgruppen som med tjänstemän.

2. Hur säkerställs romsk delaktighet och inflytande i kommunens utvecklingsarbete? Har kommunen brobyggare eller liknande?

Dåvarande utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden tillsvidareanställde i augusti 2014 en romsk brobyggare samt en samordnare för nationella minoriteten romer, båda två på heltid. Medarbetarna har en bred erfarenhet av romsk inkludering genom att bland annat tidigare ha arbetat i arbetsmarknadsprojekt Romanè Buçà vilket avslutades i juni 2014. Den romska brobyggaren, som själv är rom, har genomgått romsk brobyggarutbildning på Södertörns Högskola (2014 – 2016) med inriktning mot socialtjänsten och hälso- och sjukvård.

Kafé Romano

Den romska brobyggaren har ett huvudansvar av att identifiera- samt mobilisera målgruppen romer som är bosatta och folkbokförda i Uppsala. Brobyggaren bjuder regelbundet in målgruppen till ett Kafé Romano cirka en gång/månad där varje träff har ett specifikt och på förhand bestämt tema. Att det finns ett Kafé Romano att regelbundet träffa andra personer från målgruppen har varit ett önskemål från målgruppen och var en framgång i tidigare arbetsmarknadsprojekt. Många har uttryckt önskemål att ha en mötesplats att samlas på och stärka varandra (empowerment) och där romers behov kan lyftas och synliggöras, vilket också stärker romsk delaktighet och inflytande.

Utifrån romers behov kommer Kafé Romano, med den romska brobyggaren som ansvarig, bjuda in representanter från kommunala verksamheter samt lokala samarbetsaktörer i Uppsala till föreläsningar m.m. Många av utmaningarna för romer handlar om brist på dialog och inflytande i frågor som rör dem. Den romska brobyggarens roll blir också att uppmuntra målgruppen att själv identifiera problem- och utvecklingsområden viktiga för romsk inkludering samt också tillsammans med samordnaren lyfta behov, synpunkter och förslag från målgruppen till kommunens respektive ansvars- och förvaltningsområden. Kafé Romano kan därmed få en betydande roll som ett informellt samråd där målgruppen kan mobilisera sig inför de formella samråden med kommunen.

Samråd med målgruppen

Kommunen bjuder regelbundet in romer och resande bosatta i kommunen till samråd minst en gång/termin, eller vid behov. Ett särskilt samråd hölls till exempel med målgruppen innan kommunen lämnade in ansökan till regeringen om att bli en utvecklingskommun för romsk inkludering. Representanter från ovan nämnda förvaltningar samt romsk brobyggare och samordnare för nationella minoriteten romer deltar i samråden. Ordförande är kommunalråd med ansvar för bland annat kommunens arbete med mänskliga rättigheter. För att möjliggöra att så många som möjligt från målgruppen kan delta har samrådsmötena varit förlagda på kvällstid en veckodag. Förslag på dagordning skickas ut tillsammans med inbjudan till samråd.

Ett utvecklingsområde är att det blir en starkare kontinuitet i delaktigheten och representationen från alla romska grupper i samråden.

Stärka civilsamhällets organisering/demokratiskt inflytande och delaktighet

Första delområdet i den aktivitetsplan som processats och håller på att arbetas fram är att stärka civilsamhället. Aktiviteterna under delområde ett ska kunna möjliggöra goda förutsättningar för delaktighet och inflytande. Aktiviteterna handlar bland annat om en mötesplats för att stärka gruppen, bilda en gemensam romsk förening, få samhällsinformation och utbildning i föreningsteknik samt bjuda in föreläsare utifrån målgruppens önskemål och behov. Målguppen i Uppsala har uttryckt ett stort intresse för att bilda en gemensam romsk förening inkluderad alla romska grupper bosatta i Uppsala. Uppsala kommun har inlett ett samarbete med Uppsala Läns Bildningsförbund (ULB), en paraplyorganisation för folkbildningen i länet, och kommer särskilt under delområde ett i aktivitetsplanen att samverka med ULB och dess medlemsorganisationer samt med Antidiskrimineringsbyrån i Uppsala. Uppsala Läns Bildningsförbund har erhållit bidrag från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) för att i samverkan med Uppsala kommun och Antidiskrimineringsbyrån i Uppsala arbeta med projektet "Bygga förening, bygga kompetens, bygga broar – bygg upp dig själv!" Genom folkbildning som metod kommer deltagande romer att få kunskap i bland annat föreningsteknik, cirkelledarutbildning, presentationsteknik samt utbildning i MR-frågor. Det första delområdet i aktivitetsplanen, civilsamhällets organisering, sköts av praktiska skäl inledningsvis till stor del av samordningsgruppen då dessa åtgärder inte ansvarsmässigt ligger på en specifik förvaltning i kommunen.

Samhällsvägledning

Enskilda romer och familjer vänder sig till brobyggare och samordnare med frågor inom bland annat socialtjänst, arbetsmarknad, utbildning och som stöd vid myndighetskontakt samt vid myndighetsbesök. Romska brobyggaren primärt fortsätter erbjuda målgruppen stöd och rådgivning kring kommunala frågor (samhällsvägledning) två ggr/vecka.

Samverkan med socialsekreterare

Att kommunen har en romsk brobyggare anställd blir alltmer känt inom socialtjänstens olika verksamheter. Brobyggaren samt samordnaren kontaktas av socialsekreterare inom olika delar av socialförvaltningen då handläggarna efterfrågar en bredare och djupare kunskap och kompetens om romers livssituation. Brobyggaren har idag ett pågående samarbete med socialsekreterare kring enskilda personer som bygger på dennes samtycke och samarbetet har slagit väl ut. Den romska brobyggaren har en viktig betydelse i arbetet med att skapa en ömsesidig tillit och förtroende.

Romsk brobyggare i skolan

Romsk brobyggare har under pågående läsår fortsatt att verka som stöd regelbundet 1 ggn/vecka vid en grundskola. Brobyggaren är då ett stöd för skolpersonal, elev och familj.

3. Hur tar kommunen tillvara på erfarenheter från pilotkommunerna?

Kommunen har, genom samordnaren för nationella minoriteten romer samt den romska

brobyggaren, kontakt med de tidigare pilotkommunerna i Malmö, Helsingborg, Göteborg och Linköping. Studiebesök har gjorts i Malmö och Helsingborg och eventuellt kommer studiebesök även att göras i Linköping. Mail- och telefonkontakt har tagits med kontaktpersoner inom ovan tidigare respektive pilotkommuner för att få ta del av tidigare erfarenheter, kunskapsutbyte etc. Vid senaste studiebesöket i januari 2017 i Helsingborg deltog förutom romsk brobyggare och samordnare i Uppsala även en skolledare, lärare samt utvecklingsledare inom kultur- och fritidsdelen. Dessförinnan har samordnare och brobyggare besökt de tidigare pilotkommunerna Malmö och Helsingborg.

4. Konkretisera i vilken utsträckning kvinnor/män, flickor/pojkar nås eller kan nås av olika insatser?

Romsk brobyggare och samordnare för nationella minoriteten romer har kontakt med och når romska familjer från olika romska grupper. Till samråd med kommunen och till Kafé Romano kommer såväl kvinnor som män, flickor och pojkar. I aktivitetsplanen under delområde ett finns aktiviteter som riktar sig till romska kvinnor och ungdomar (att samla romska kvinnor och eventuellt starta en förening med romska kvinnor - lyfta deras livssituation och specifika behov med betoning på hälsa. Samt starta en ungdomsgrupp vilket också är ett önskemål från målgruppen). Kommunen ser ett utvecklingsområde när det gäller insatser för dessa grupper. I kommunens samverkan med Uppsala Läns Bildningsförbund kommer projektet "Bygga förening, bygga kompetens, bygga broar – bygg upp dig själv!" att ha ett fokus på flickor och kvinnor och aktiviteter kommer att utformas för att passa den målgruppen. För att nå ungdomar kommer projektet att ta stöd från Malmö Romska Ungdomscentral.

5. På vilket sätt grundar sig arbetet i utvecklingskommunerna på mänskliga rättigheter? Hur säkerställer kommunen särskilt principen om icke-diskriminering? Hur arbetar eller skulle kommunen kunna arbeta rättighetsbaserat?

Arbetet med romsk inkludering är rättighetsbaserat med syfte att målgruppen inte ska drabbas av diskriminering och antizigansim. Uppsala kommun strävar efter att stärka stödet till den nationella minoriteten romer och att bryta olika former av utanförskap för målgruppen. Romer vittnar om att bemötandet från socialtjänst och skola alltför ofta bygger på myter och fördomar vilket vittnar om okunskap om romers historia och livsvillkor. Romer beskriver den vardagsdiskriminering som man lever med och många romer väljer att dölja sitt ursprung i kontakten med arbetsgivare för att få större chanser till arbete.

Inom ramen för den aktivitetsplan som håller på att tas fram kommer kommunen att sprida kunskap om romsk historia, kultur och romers livssituation till kommunanställda.

Socialnämnden

Ylva Stadell
Ordförande

Lotta von Wowern
Sekreterare